

Vergaderjaar 1993–1994

23 813**Wijziging van de Auteurswet 1912 en de Wet op de naburige rechten in verband met richtlijn nr. 93/83/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 27 september 1993 tot coördinatie van bepaalde voorschriften betreffende het auteursrecht en naburige rechten op het gebied van de satellietomroep en de doorgifte via de kabel (PbEG L 248)****Nr. 3****MEMORIE VAN TOELICHTING****1. Algemeen**

Het onderhavige wetsvoorstel strekt tot uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 27 september 1993 tot coördinatie van bepaalde voorschriften betreffende het auteursrecht en naburige rechten op het gebied van de satellietomroep en de doorgifte via de kabel.¹ De richtlijn stelt regels met betrekking tot de uitzending van programma's door middel van een satelliet en de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte doorgifte via de kabel van programma's uit andere lid-staten.

Voor wat betreft de uitzending van programma's door middel van een satelliet maakt de richtlijn geen onderscheid tussen de uitzending van programma's door middel van een omroepsatelliet of door middel van een telecommunicatie-satelliet. Voorts geeft de richtlijn een omschrijving van het begrip «uitzending door middel van een satelliet» en wordt bepaald waar die handeling plaatsvindt en welk recht van toepassing is. Aldus wordt voorkomen dat op één uitzendingshandeling het recht van verschillende landen cumulatief wordt toegepast. Onder bepaalde voorwaarden wordt ook de uitzending door middel van een satelliet uit een derde land geacht plaats te vinden in een lid-staat van de Europese Unie.

De lid-staten dienen ingevolge de richtlijn de auteurs een uitsluitend recht toe te kennen terzake van de uitzending van auteursrechtelijk beschermde werken door middel van een satelliet. Met andere woorden deze handeling kan niet plaatsvinden zonder de toestemming van de auteursrechthebbenden. Voorts wordt in de richtlijn aan de lid-staten de verplichting opgelegd om er voor te zorgen dat deze toestemming uitsluitend contractueel kan worden verkregen. Voor de rechten van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties terzake van uitzending door middel van een satelliet van hun prestaties verwijst de richtlijn naar het bepaalde in richtlijn 92/100/EEG betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom.

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

Voor de toepassing in de tijd bevat de richtlijn terzake van uitzending door middel van een satelliet een aantal overgangsbepalingen betreffende op 1 januari 1995 bestaande overeenkomsten.

Met betrekking tot de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte doorgifte via de kabel van uitzendingen uit andere lid-staten dienen de lid-staten volgens de richtlijn er voor zorg te dragen dat dit met inachtneming van de toepasselijke auteursrechten en naburige rechten geschiedt in het kader van contractuele afspraken tussen rechthebbenden (auteursrecht-hebbenden en houders van naburige rechten) en de kabelmaatschappijen. Op 31 juli 1991 bestaande wettelijke licenties (of de wettelijke mogelijkheid tot invoering daarvan) mogen tot 31 december 1997 worden gehandhaafd. De richtlijn voorziet in een uitsluitend collectieve uitoefening van het toestemmingsrecht terzake van de doorgifte via de kabel. Deze regel geldt evenwel niet voor de uitoefening van aan omroeporganisaties toekomende rechten met betrekking tot hun eigen uitzendingen.

De richtlijn voorziet voorts in de mogelijkheid voor elk van de betrokken partijen om beroep te doen op een of meer bemiddelaars indien de toestemming voor de kabeldoorgifte niet wordt verleend. Deze bemiddelaars verlenen bijstand bij het voeren van de onderhandelingen en kunnen voorstellen doen die, indien betrokkenen daartegen geen bezwaren kenbaar maken, bindend zijn.

De richtlijn bepaalt tevens dat de lid-staten via civiel- of administratief-rechtelijke bepalingen ervoor moeten zorgen dat de onderhandelingen over de kabeldoorgifte te goeder trouw worden gevoerd en niet zonder geldige reden worden verhinderd of belemmerd.

2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel bevat een auteursrechtelijk en een nabuurrechtelijk deel. De in de richtlijn gestelde regels met betrekking tot satelliet-uitzending en kabeldoorgifte zijn voor beide delen uitgewerkt.

De richtlijn leidt tot de volgende wijzigingen in de Auteurswet 1912. In artikel 12 wordt in een nieuw vijfde onderdeel van het eerste lid ook het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet of een andere zender of een draadomroep-inrichting als bedoeld in artikel 1, onder g, van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen als openbaarmaking aangemerkt. Voorts wordt een nieuw zevende lid aan artikel 12 toegevoegd waarin het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet wordt omschreven en waarin het uitzenden van programmadragende signalen in gecodeerde vorm ook als openbaarmaking wordt aangemerkt, indien de middelen voor het decoderen van de uitzending door of met toestemming van de omroeporganisatie ter beschikking van het publiek worden gesteld. Het begrip «Omroeporganisatie» heeft hier een ruimere betekenis dan in de Mediawet aangezien ook verzorgers van abonneeprogramma's daaronder vallen.

In een nieuw derde lid van artikel 17a wordt bepaald dat de in het eerste lid van dat artikel voorziene mogelijkheid tot invoering van een dwanglicentie niet van toepassing is op de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte uitzending van een door middel van een satelliet of een andere zender uit een andere lid-staat van de Europese Unie, uitgezonden werk door een draadomroepinrichting als hiervoor beschreven.

In hoofdstuk II van de Auteurswet 1912, waarvan het opschrift komt te luiden «De uitoefening en de handhaving van het auteursrecht en bepalingen van strafrecht», worden drie nieuwe artikelen opgenomen betreffende de uitoefening van het exclusieve recht in geval van kabeldoorgifte van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk. Deze nieuwe artikelen beperken zich niet, zoals de EEG-richtlijn, tot grensoverschrijdende kabeldoorgifte van programma's afkomstig uit andere EG-lid-staten, maar hebben betrekking op alle vormen van

kabeldoorgifte, zowel van programma's uit derde landen als van binnenlandse programma's.

In een nieuw artikel 26a wordt bepaald dat het recht om toestemming te verlenen voor de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte uitzending door een draadomroepinrichting uitsluitend kan worden uitgeoefend door een representatieve rechtspersoon die daartoe door de Minister van Justitie in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur wordt aangewezen. Artikel 26a bevat voorts regels betreffende het toezicht op deze rechtspersoon en het repartitiereglement. Voorts wordt in het vierde lid een vervaltermijn gesteld voor vorderingen van rechthebbenden met betrekking tot de geïnde gelden.

In het laatste lid van artikel 26a worden de rechten van omroeporganisaties met betrekking tot kabeldoorgifte uitdrukkelijk uitgesloten van de toepassing van dit artikel.

In artikel 26b wordt bepaald dat partijen (rechthebbenden en kabelmaatschappijen) verplicht zijn de onderhandelingen over de toestemming voor de kabeldoorgifte te goeder trouw te voeren en niet zonder geldige reden te verhinderen of te belemmeren. De notie «goede trouw» is ontleend aan artikel 12 van de richtlijn en heeft dezelfde betekenis als de begrippen «redelijkheid en billijkheid» in het vermogensrecht.

In artikel 26c wordt de inschakeling van bemiddelaars geregeld indien over de kabeldoorgifte geen overeenstemming kan worden bereikt. Deze bemiddelaars zijn bevoegd aan partijen schriftelijke voorstellen te doen. Indien binnen drie maanden na de dag van ontvangst van deze voorstellen geen bezwaren daartegen zijn geuit, gelden de voorstellen als bindend.

In artikel 47b worden criteria geformuleerd voor de toepasselijkheid van de in de Auteurswet 1912 voorziene regeling terzake van satellietuitzendingen.

In artikel II van het wetsvoorstel worden de wijzigingen in de Wet op de naburige rechten geformuleerd.

In artikel 14a worden regels gesteld met betrekking tot de uitoefening van het toestemmingsrecht van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen voor de ongewijzigde en onverkorte heruitzending van een uitvoering of een fonogram of een reproductie daarvan door een draadomroepinrichting. Omroeporganisaties vallen buiten deze regeling.

In artikel 14b wordt bepaald dat partijen de onderhandelingen over de toestemming voor een heruitzending als hiervoor beschreven te goeder trouw dienen te voeren en niet zonder geldige reden mogen verhinderen of belemmeren.

In artikel 14c wordt de mogelijkheid gecreëerd voor ieder der partijen bij de onderhandelingen over de ongewijzigde en onverkorte heruitzending door een draadomroepinrichting om de hulp van bemiddelaars in te roepen, indien geen overeenstemming kan worden bereikt. De voorstellen van deze bemiddelaars gelden als bindend indien binnen drie maanden na de dag van ontvangst daarvan geen bezwaren zijn geuit.

In artikel 14d worden de artikelen 14b en 14c van overeenkomstige toepassing verklaard op het ongewijzigde en onverkorte heruitzenden van een programma van een omroeporganisatie door een draadomroepinrichting.

In artikel 32a worden de criteria geformuleerd voor de toepasselijkheid van de Wet op de naburige rechten op satellietuitzendingen.

Artikel III bevat regels met betrekking tot het overgangsrecht en heeft betrekking op vóór 1 januari 1995 verrichte exploitatiehandelingen en op dat tijdstip nog bestaande overeenkomsten.

Artikel IV regelt het tijdstip van inwerkingtreding van het wetsvoorstel. In aansluiting bij artikel 14, eerste lid, van de richtlijn wordt 1 januari 1995 voorgesteld.

3. Uitwerking van de richtlijn

Een aantal onderdelen van de richtlijn behoeft niet nader te worden uitgewerkt, aangezien zij reeds zijn geregeld in wetgeving (de Auteurswet 1912 of de Wet op de naburige rechten) of aan de orde zijn gesteld in jurisprudentie. In de bij het wetsvoorstel gevoegde transponeringstabel is aangegeven hoe de richtlijn wordt uitgewerkt in het onderhavige wetsvoorstel.

Hoofdstuk 1 van de richtlijn bestaat uit een aantal «definities».

De in lid 1 van artikel 1 van de richtlijn opgenomen definitie van «satelliet» is niet in het wetsvoorstel overgenomen. Bij de recente wijziging van de Mediawet (Stb. 1991, 769) is in de definitie van uitzenden (artikel 1, eerste lid, onder o) het begrip «omroepzender» vervangen door «zender». Het onderscheid tussen programma's die door middel van een omroepsatelliet en programma's die door middel van een telecommunicatiesatelliet worden verspreid is daarmee vervallen. De Wet op de naburige rechten en de Auteurswet 1912 zijn inmiddels op deze wijziging van de Mediawet afgestemd (Wet van 18 maart 1993, Stb. 1993, 178). De met deze definitie beoogde gelijkschakeling van beide satelliet-typen is mitsdien reeds gerealiseerd.

De in lid 3 van artikel 1 van de richtlijn gegeven definitie van «doorgifte via de kabel» is niet als zodanig in het wetsvoorstel opgenomen, maar op indirecte wijze uitgewerkt (zie bijvoorbeeld artikel I, onder B en D, en artikel II, onder A). In de Amstelveense kabelarresten is geconcludeerd dat de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte doorgifte van een uit de ether ontvangen radio- of televisie-uitzending door een centrale antenne-inrichting als openbaarmaking in de zin van de Auteurswet 1912 moet worden aangemerkt (Hoge Raad 30 oktober 1981, NJ 1982, 435; H.R. 25 mei 1984, NJ 1984, 697). De definitie van «maatschappij voor collectieve belangenbehartiging» in het vierde lid van artikel 1 van de richtlijn behoeft geen nadere uitwerking. Het vijfde lid van artikel 1 van de richtlijn, waarin de hoofdregisseur van een filmwerk als auteur wordt aangemerkt, is niet uitgewerkt. Artikel 45a, tweede lid, Auteurswet 1912 geeft een definitie van het makerschap in het kader van filmwerken.

Van de in artikel 3, tweede lid, van de richtlijn voorziene mogelijkheid tot uitbreiding van een, tussen een maatschappij voor collectieve belangenbehartiging en een omroeporganisatie gesloten, collectieve overeenkomst over satellietuitzending tot rechthebbenden die niet door een dergelijke maatschappij worden vertegenwoordigd, zal geen gebruik worden gemaakt. Deze mogelijkheid is in de richtlijn opgenomen ten behoeve van Denemarken, dat evenals andere Scandinavische landen het in artikel 3 voorziene systeem van «extended collective agreements» kent.

Het in artikel 5 van de richtlijn neergelegde beginsel dat de bescherming van naburige rechten de bescherming van het auteursrecht onverlet laat en daarop geen invloed heeft, is niet in het wetsvoorstel overgenomen. Dit beginsel is ontleend aan artikel 1 van het Verdrag van Rome inzake de bescherming van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties (Trb. 1986, 182) en behoeft geen nadere uitwerking.

Artikel 6 van de richtlijn behoeft evenmin uitgewerkt te worden. Dit artikel stipuleert dat de lid-staten houders van naburige rechten een ruimere bescherming kunnen bieden dan zij op grond van artikel 8 van de hiervoor genoemde Richtlijn 92/100/EEG verplicht zijn.

Het derde lid van artikel 9 van de richtlijn is facultatief geformuleerd. Volgens dit artikellid kan een lid-staat bepalen dat, wanneer een rechthebbende de eerste uitzending van een werk of een andere beschermde prestatie op zijn grondgebied toestaat, hij geacht wordt zijn rechten op doorgifte via de kabel niet op individuele basis uit te oefenen. De in het wetsvoorstel voorgestelde oplossing terzake van het collectief beheer van

de kabelrechten leidt er toe dat aan toepassing van dit derde lid, dat op verzoek van Italië in de richtlijn is opgenomen, geen behoefte bestaat.

Artikel 12, leden 2 en 3, van de richtlijn zijn voor Nederland niet relevant, aangezien het orgaan waarnaar in lid 2 wordt verwezen in Nederland ontbreekt.

Artikel 13 van de richtlijn behoeft geen uitwerking. Dit artikel legt vast dat de richtlijn de lid-staten vrij laat in de wijze waarop zij de activiteiten van maatschappijen voor collectieve belangenbehartiging regelen. De artikelen 14 en 15 van de richtlijn vormen de gebruikelijke slotbepalingen.

De overige artikelen of artikelonderdelen van de richtlijn dienen wel nader uitgewerkt te worden. Voorgesteld wordt dit als volgt te doen.

De in artikel 1, tweede lid, onder a, van de richtlijn gegeven definitie van «mededeling aan het publiek door middel van een satelliet» is uitgewerkt in een nieuw lid van artikel 12 van de Auteurswet 1912 en artikel 32a van de Wet op de naburige rechten. Onderdeel b van dit tweede lid is opgenomen in artikel 47b Auteurswet 1912 en artikel 32a van de Wet op de naburige rechten. Onderdeel c, dat betrekking heeft op het uitzenden van programmadragende signalen in gecodeerde vorm, is in artikel 12 van de Auteurswet 1912 overgenomen onderscheidenlijk artikel 32a van de Wet op de naburige rechten. Onderdeel d van artikel 1, tweede lid, van de richtlijn, dat betrekking heeft op satellietuitzending vanuit een derde land dat niet het niveau van bescherming van hoofdstuk II van de richtlijn biedt, is overgenomen in artikel 47b Auteurswet 1912 en artikel 32a Wet op de naburige rechten.

Hoofdstuk II van de richtlijn is, voor zover noodzakelijk, als volgt uitgewerkt.

Het in artikel 2 geformuleerde uitsluitende recht voor satellietuitzending van auteursrechtelijk beschermde werken is in een nieuw vijfde onderdeel van artikel 12, eerste lid, Auteurswet 1912 uitdrukkelijk vastgelegd.

De in artikel 3, eerste lid, van de richtlijn neergelegde regel dat de auteursrechtelijke toestemming voor satellietuitzending uitsluitend bij overeenkomst kan worden verkregen heeft geleid tot een nieuw onderdeel b, derde lid, van artikel 17a Auteurswet 1912 dat het eerste lid van dit artikel buiten toepassing verklaart voor satellietuitzendingen.

Artikel 4 van de richtlijn heeft betrekking op de positie van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties in het kader van satellietuitzendingen van hun prestaties en verwijst naar artikelen uit voornoemde richtlijn 92/100/EEG, welke richtlijn naast een regeling van het verhuur- en leenrecht ook een hoofdstuk naburige rechten bevat. In het kader van de Wet op de naburige rechten is deze materie geregeld in artikel 1, onder g, welke artikelonderdeel een definitie van het begrip uitzenden bevat en de artikelen 2, eerste lid, onder d; 6, eerste lid, onder c; 7, eerste lid, en 8, eerste lid, onder d en e. Het derde lid van artikel 4 van de richtlijn verwijst naar de artikelen 2, lid 7, en 12 van richtlijn 92/100/EEG. Van de in artikel 2, lid 7, geformuleerde mogelijkheid heeft Nederland geen gebruik gemaakt. Artikel 12 van de richtlijn regelt de duur van de naburige rechten. In artikel 12 van de Wet op de naburige rechten is deze materie reeds geregeld.

Artikel 7 van de richtlijn bevat een aantal overgangsbepalingen die in artikel III van het wetsvoorstel zijn uitgewerkt.

Artikel 8, eerste lid, van de richtlijn stipuleert dat de lid-staten ervoor zorgdragen dat de kabeldoorgifte van omroepuitzendingen uit andere lid-staten geschiedt met inachtneming van de toepasselijke auteursrechten en naburige rechten.

Zoals hiervoor is opgemerkt, is in de Amstelveense kabel-arresten onder meer overwogen dat het doorgeven, al of niet per draad, van een radio- of televisieuitzending aan het publiek door een «autre organisme» voor de vraag of daartoe de toestemming van de auteursrechthebbende is vereist in beginsel op één lijn moet worden gesteld met een oorspronke-

lijke uitzending. Deze jurisprudentie is ook voor de houders van naburige rechten relevant.

In het eerste lid van artikel 8 van de richtlijn is ook het beginsel vastgelegd dat de toestemming voor de kabeldoorgifte, zoals in dat artikel omschreven, op contractuele basis moet worden verleend. In het tweede lid wordt aan de lid-staten, die op 31 juli 1991 een stelsel van wettelijke licenties of de wettelijke mogelijkheid tot invoering van dergelijke licenties kennen, toegestaan deze tot 31 december 1997 te handhaven. Dit betekent dat Nederland tot laatstgenoemd tijdstip de in artikel 17a eerste lid, Auteurswet 1912 voorziene regeling kan handhaven voor kabeldoorgifte van programma's uit andere lid-staten van de Gemeenschap. Van deze mogelijkheid wordt echter geen gebruik gemaakt.

Artikel 9, eerste lid, van de richtlijn bepaalt dat de uitoefening van het recht op kabeldoorgifte uitsluitend door maatschappijen voor collectieve belangenbehartiging kan geschieden. Dit aspect van de richtlijn is uitgewerkt in artikel 26a van de Auteurswet 1912 onderscheidenlijk artikel 14a van de Wet op de naburige rechten. De in artikel 10 van de richtlijn ten aanzien van omroeporganisaties geformuleerde uitzondering op het beginsel van collectieve uitoefening van het toestemmingsrecht terzake van kabeldoorgifte is eveneens in laatstgenoemde artikelen van de Auteurswet 1912 en de Wet op de naburige rechten overgenomen.

De in artikel 11 van de richtlijn voorziene mogelijkheid van inschakeling van bemiddelaars is uitgewerkt in artikel 26c van de Auteurswet 1912 en artikel 14c van de Wet op de naburige rechten.

Het in artikel 12, eerste lid, van de richtlijn geformuleerde uitgangspunt dat de betrokkenen de onderhandelingen over de toestemming voor de kabeldoorgifte van omroepuitzendingen te goeder trouw dienen te voeren en niet zonder geldige reden mogen verhinderen of belemmeren is vastgelegd in artikel 26b van de Auteurswet 1912 en artikel 14b van de Wet op de naburige rechten.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Onderdeel A

In het eerste lid van artikel 12 van de Auteurswet 1912 wordt een nieuw vijfde onderdeel opgenomen waarin wordt bepaald dat het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet of een andere zender of een draadomroepinrichting als openbaarmaking wordt aangemerkt. Voor de in dit nieuwe onderdeel geformuleerde handelingen is de toestemming van de auteursrecht-hebbenden vereist. In aansluiting bij de hiervoor genoemde richtlijn wordt geen onderscheid gemaakt tussen een omroep- en een telecommunicatie-satelliet.

In artikel 12 wordt een nieuw zevende lid opgenomen waarin wordt omschreven wat onder het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet wordt verstaan. Het gaat hier om de handeling waarbij de programmadragende signalen onder controle en verantwoordelijkheid van de omroeporganisatie voor ontvangst door het publiek worden ingevoerd in een ononderbroken mededelingenketen die naar de satelliet en terug naar de aarde loopt. Deze communicatieketen dient vanaf de invoer tot de terugkeer van de signalen op aarde ononderbroken te zijn. In onderdeel 14 van de considerans bij de richtlijn wordt terzake overwogen dat normale technische procedures met betrekking tot de programmadragende signalen niet als een onderbreking van de uitzendingsketen moeten worden beschouwd. Voorts wordt bepaald dat de programmadragende

signalen bestemd moeten zijn voor ontvangst door het publiek, zodat het enkel en alleen transporteren van de signalen wordt uitgesloten.

Grondbeginsel van het onderdeel satellietomroep van de richtlijn is dat de toestemming van de rechthebbenden voor de uitzending door middel van een satelliet van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk verkregen moet worden in de lid-staat waarin de in de voorgaande alinea beschreven handeling plaatsvindt. Met deze regeling wordt voorkomen dat op één uitzendingshandeling het recht van verschillende landen cumulatief zou worden toegepast. Aan de huidige juridische onzekerheid over de vraag of een dergelijke satellietuitzending uitsluitend gevolgen heeft voor de rechten van het land van uitzending dan wel voor de rechten in alle landen waarin het programma rechtstreeks door het publiek kan worden ontvangen, maakt het in de richtlijn geformuleerde en in dit wetsvoorstel overgenomen uitgangspunt een einde.

In het nieuwe zevende lid van artikel 12 wordt voorts bepaald dat indien de programmadragende signalen gecodeerd zijn er sprake is van een uitzending per satelliet indien de technische middelen voor het decoderen door of met toestemming van de omroeporganisatie ter beschikking van het publiek worden gesteld. Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan is er sprake van een auteursrechtelijk relevante rechtshandeling die aan de toestemming van de auteursrechthebbenden is onderworpen. De toestemming voor het uitzenden van de gecodeerde signalen per satelliet zal moeten worden verkregen in het land van oorsprong van de omroeporganisatie. Dit is het land waar de signalen voor ontvangst door het publiek onder controle en verantwoordelijkheid van de omroeporganisatie worden ingevoerd in een onafgebroken mededelingenketen.

Onderdeel B

Ter uitwerking van het in artikel 3 onderscheidenlijk artikel 8 van de richtlijn neergelegde beginsel van contractuele verwerving van de toestemming van rechthebbenden voor satellietuitzending en voor kabeldoorgifte wordt aan artikel 17a van de Auteurswet 1912 een nieuw derde lid toegevoegd. Hierin wordt bepaald dat de in het eerste lid van artikel 17a voorziene mogelijkheid om in het algemeen belang bij algemene maatregel van bestuur een wettelijke licentie ten behoeve van uitzending van een radio- of televisieprogramma in te voeren, niet van toepassing is op a) kabeldoorgifte van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk dat door middel van een satelliet of een andere zender uit een andere lid-staat van de Europese Unie (niet zijnde Nederland) is uitgezonden en b) uitzending van een dergelijk werk door middel van een satelliet, ook indien dit vanuit Nederland plaatsvindt.

Het eerste lid van artikel 17a blijft van toepassing op de doorgifte via de kabel in Nederland van hier te lande door middel van aardse zenders uitgezonden programma's. De richtlijn heeft op deze puur nationale situaties geen betrekking (overweging 32 van de richtlijn).

Onderdeel C

Het huidige opschrift van Hoofdstuk II van de Auteurswet 1912 luidende «De handhaving van het auteursrecht en bepalingen van strafrecht» wordt aangevuld met een verwijzing naar de uitoefening. Deze aanvulling is wenselijk aangezien in Hoofdstuk II bepalingen worden opgenomen betreffende de uitoefening van het recht op kabeldoorgifte.

Onderdeel D

Artikel 26a

Artikel 26a strekt tot uitwerking van artikel 9 van de richtlijn, welk artikel

collectieve uitoefening van het recht met betrekking tot kabeldoorgifte verplicht stelt. Dit uitgangspunt van de richtlijn is in het onderhavige wetsvoorstel ruimer geformuleerd in die zin dat ook de kabeldoorgifte van nationale programma's en van programma's afkomstig uit derde landen onder deze regeling vallen. Er bestaat geen aanleiding om in dit opzicht onderscheid te maken. Het model dat in artikel 26a wordt voorgesteld is geïnspireerd door artikel 16d van de Auteurswet, dat voorziet in collectieve inning van de «privékopievergoeding». Volgens artikel 26a kan het recht om toestemming te verlenen voor de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte kabeldoorgifte uitsluitend worden uitgeoefend door een door de Minister van Justitie in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur aan te wijzen representatieve rechtspersoon. Rechthebbenden kunnen niet meer op individuele basis hun toestemmingsrecht uitoefenen. Deze rechtspersoon vertegenwoordigt rechthebbenden in en buiten rechte. De medewerking van de individuele rechthebbenden is geen vereiste. Deze regel leidt er bijvoorbeeld toe dat de rechtspersoon in rechte betaling kan vorderen van de terzake van de kabeldoorgifte verschuldigde vergoeding of een verbodsactie kan instellen indien de kabeldoorgifte geschiedt zonder zijn toestemming.

De aan de rechtspersoon opgedragen taak waarmee grote financiële belangen gemoeid zijn alsmede zijn monopoliepositie maken toezicht op deze organisatie noodzakelijk. Een College van Toezicht zal met deze taak worden belast. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot het toezicht. Het College van Toezicht zal erop moeten toezien dat de rechtspersoon zijn wettelijke taak naar behoren vervult en de belangen van rechthebbenden op adequate wijze behartigt. Dit voorstel sluit aan bij het toezicht voorzien in het kader van het reprorecht en de in wetsvoorstel 23 247 voorgestelde artikelen 15f van de Auteurswet 1912 en 15a van de Wet op de naburige rechten. Een verschil is evenwel dat in het onderhavige wetsvoorstel het College toezicht moet houden op de uitoefening van een exclusief recht. Voorzover dit – gelet op de aard van de materie – mogelijk is zal er naar gestreefd worden de verschillende toezichthoudende instanties voor wat betreft de samenstelling te laten samenvallen.

De in het kader van de uitoefening van het recht op kabeldoorgifte door de rechtspersoon geïnde gelden moeten worden verdeeld aan de hand van een repartitiereglement dat door de rechtspersoon wordt opgesteld en de goedkeuring van de Minister van Justitie in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur behoeft. Zonder deze goedkeuring kan geen verdeling op grond van het repartitiereglement plaatsvinden. In aansluiting bij de richtlijn wordt in het vierde lid van artikel 26a een termijn gesteld van 3 jaren waarbinnen vorderingen met betrekking tot de door de rechtspersoon geïnde gelden moeten worden ingediend. De termijn loopt vanaf de dag volgende op de dag waarop de kabeldoorgifte van het betreffende werk heeft plaatsgevonden. Na het verstrijken van deze termijn vervallen deze vorderingen. Deze bijzondere regel is ingegeven door de gedachte dat het voor de rechtspersoon van belang is om binnen een redelijke termijn zekerheid te hebben over de vraag of een individuele rechthebbende zijn financiële aanspraken met betrekking tot de kabeldoorgifte van zijn werk zal geldend maken.

Conform artikel 10 van de richtlijn wordt in het laatste lid van artikel 26a bepaald dat laatstgenoemd artikel niet van toepassing is op omroeporganisaties. Met andere woorden omroeporganisaties worden niet verplicht hun rechten met betrekking tot de kabeldoorgifte collectief uit te oefenen. De richtlijnwetgever achtte het niet noodzakelijk de verplichting tot collectieve uitoefening van het recht op kabeldoorgifte ook te laten gelden voor de rechten van omroeporganisaties, aangezien het aantal omroeporganisaties overzienbaar is en elke kabelexploitant weet welk programma hij in zijn net invoert. Overigens geldt deze uitzondering ook voor de auteursrechten die aan een omroeporganisatie zijn overgedragen.

Artikel 26b

In artikel 26b wordt in aansluiting bij artikel 12, eerste lid, van de richtlijn de verplichting geformuleerd voor de betrokken partijen bij de onderhandelingen over de toestemming voor de kabeldoorgifte, als bedoeld in artikel 26a, om deze te goeder trouw te voeren en niet zonder geldige reden te verhinderen of te belemmeren. De lid-staten zijn volgens artikel 12, eerste lid, van de richtlijn verplicht deze verplichting in civiel- of administratiefrechtelijke bepalingen uit te werken. Dit betekent dat voor de implementatie van dit onderdeel van de richtlijn niet volstaan kan worden met een verwijzing naar de jurisprudentie betreffende afgebroken onderhandelingen (zie bijvoorbeeld arrest Plas/Valburg, H.R. 18 juni 1982, N.J. 1983, 723).

De in artikel 26b beschreven situatie doet zich bijvoorbeeld voor indien een van de betrokken partijen gewoonweg weigert te onderhandelen of de onderhandelingen zonder geldige reden afbreekt of traineert of indien een naar objectieve maatstaven volstrekt irreëel aanbod voor een overeenkomst wordt gedaan. De richtlijnwetgever beoogt met deze verplichting het voeren van onderhandelingen te bevorderen, maar niet de betrokken partijen ertoe te dwingen overeenstemming te bereiken.

Artikel 26c

In navolging van artikel 11 van de richtlijn bepaalt artikel 26c dat elk van de partijen een beroep kan doen op een of meer bemiddelaars, indien over de kabeldoorgifte als bedoeld in artikel 26a, geen overeenstemming kan worden bereikt. De hulp van deze bemiddelaars kan door de betrokken partijen gezamenlijk worden ingeroepen of door een van hen, indien de andere partij daaraan niet wil meewerken.

De bemiddelaars worden aangewezen door de partijen die een beroep willen doen op hun diensten. Partijen zijn vrij om over de aanwijzing van de bemiddelaars nadere afspraken te maken. Zij dienen zodanig geselecteerd te worden dat over hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid in redelijkheid geen twijfel kan bestaan.

De bemiddelaars hebben tot taak bijstand te verlenen bij het voeren van onderhandelingen en zij kunnen schriftelijk voorstellen doen aan de betrokkenen. Deze voorstellen worden bindend indien binnen een termijn van drie maanden na ontvangst daarvan geen bezwaren zijn betekend aan de andere partij. Met andere woorden betekenen de betrokken partijen binnen drie maanden na ontvangst van de voorstellen van de bemiddelaars niet hun bezwaren, dan zijn zij gehouden de voorstellen op te volgen. Dit geldt ook voor de partij die aan de inschakeling van bemiddelaars geen medewerking heeft gegeven. Het vorenstaande laat onverlet dat de betrokken partijen in gemeen overleg tot andere contractuele afspraken komen.

Terzake van de betekening van de voorstellen van de bemiddelaars en de eventuele bezwaren daartegen geldt het bepaalde in de Eerste Titel, Eerste Afdeling, van het Eerste Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 47b

In navolging van artikel 1, tweede lid, onder b en d, van de richtlijn wordt in artikel 47b van de Auteurswet 1912 aangegeven wanneer deze wet van toepassing is op satellietuitzendingen.

De Auteurswet 1912 is van toepassing als de in artikel 12, zevende lid, omschreven handeling in Nederland plaatsvindt. Hiervan is sprake indien in Nederland de programmadragerende signalen onder controle en verantwoordelijkheid van de omroeporganisatie worden ingevoerd in een ononderbroken mededelingenketen die naar de satelliet en terug naar de

aarde loopt. Vindt deze handeling in Nederland plaats dan dient uitsluitend in dit land de toestemming van de rechthebbenden gevraagd te worden voor deze uitzending. In de landen waarin de programma-signalen rechtstreeks kunnen worden ontvangen behoeft de toestemming van de rechthebbenden niet te worden verworven.

In onderdeel d van artikel 1, tweede lid, van de richtlijn wordt onder bepaalde voorwaarden een satellietuitzending uit een derde land onder de werking van dit instrument gebracht. Deze regeling is in de richtlijn opgenomen vanwege het risico dat omroeporganisaties hun activiteiten verplaatsen naar derde landen met een lager beschermingsniveau dan de richtlijn voorschrijft. In de Europese Unie zelf doet dit probleem zich niet voor aangezien de richtlijn het beschermingsniveau terzake van satelliet-uitzendingen harmoniseert.

De Auteurswet 1912 is van toepassing op satellietuitzendingen uit een derde land indien in dat land de bescherming van dergelijke uitzendingen van een lager niveau is dan voorzien in voornoemde richtlijn en hetzij het grondstation in Nederland is gelegen, hetzij de verantwoordelijke omroeporganisatie in Nederland haar hoofdvestiging heeft.

Artikel II

Onderdeel A

Artikel 14a

In artikel 14a wordt het stelsel van collectieve uitoefening van het recht met betrekking tot de kabeldoorgifte, dat geldt voor uitvoerende kunstenaars en fonogrammenproducenten, uitgewerkt. Inhoudelijk is artikel 14a gelijk aan het voorgestelde artikel 26a van de Auteurswet 1912. Verwezen zij naar de toelichting op laatstgenoemd artikel.

Artikel 14b

In artikel 14b wordt voor de bij de onderhandelingen over de toestemming voor het heruitzenden, bedoeld in artikel 14a (houders van naburige rechten en kabelexploitanten), de verplichting geformuleerd om de onderhandelingen te goeder trouw te voeren en niet zonder geldige reden te verhinderen of te belemmeren. Met dit artikel wordt artikel 12, eerste lid, van de richtlijn geïmplementeerd. Het artikel is het pendant van het nieuwe artikel 26b van de Auteurswet 1912. Verwezen zij naar de toelichting op laatstgenoemd artikel.

Artikel 14c

Artikel 14c voorziet, in aansluiting bij artikel 11 van de richtlijn, in de mogelijkheid van inschakeling van bemiddelaars door kabelexploitanten en houders van naburige rechten indien over de heruitzending, bedoeld in artikel 14a van de Wet op de naburige rechten, geen overeenstemming kan worden bereikt.

Artikel 14c vormt het pendant van artikel 26c van de Auteurswet 1912. Verwezen zij naar de toelichting op laatstgenoemd artikel.

Artikel 14d

In dit artikel worden de hiervoor besproken artikelen 14b en 14c van overeenkomstige toepassing verklaard op omroeporganisaties. Voor hen geldt niet de verplichting tot collectieve uitoefening van hun rechten, zoals geformuleerd in artikel 14a.

Artikel 32a

Artikel 32a geeft in navolging van artikel 1, tweede lid, onder b, c en d van de richtlijn aan wanneer de Wet op de naburige rechten van toepassing is op satellietuitzendingen.

Artikel 32a is inhoudelijk gelijk aan het nieuw voorgestelde artikel 47b van de Auteurswet 1912. Naar de toelichting op laatstgenoemd artikel zij verwezen.

Artikel III

Dit artikel bevat ter uitwerking van artikel 7 van de richtlijn een regeling van het overgangsrecht.

Het eerste lid van artikel III bepaalt dat vóór 1 januari 1995 verrichte exploitatiehandelingen onverlet blijven. Onder exploitatiehandelingen worden feitelijke handelingen verstaan. Deze handelingen worden niet door het onderhavige wetsvoorstel geraakt, indien ze vóór 1 januari 1995 zijn verricht.

Het tweede lid voorziet – in navolging van het tweede lid van artikel 7 van de richtlijn – voor wat betreft satellietuitzendingen in een bijzondere regeling met betrekking tot ten tijde van de inwerkingtreding van de richtlijn bestaande overeenkomsten, die na 1 januari 2000 nog van kracht zijn.

Voor deze overeenkomsten geldt de in het onderhavige wetsvoorstel voorziene regeling inzake satellietuitzendingen pas vanaf 1 januari 2000. Deze periode kan gebruikt worden om contracten zo nodig aan te passen aan de nieuwe juridische situatie.

Het derde lid van artikel III bevat, in aansluiting bij het derde lid van artikel 7 van de richtlijn, een specifieke overgangsregeling voor internationale coproductie-overeenkomsten die vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de richtlijn (1 januari 1995) zijn tot stand gekomen en die geen specifieke regeling bevatten terzake van uitzendingen per satelliet. Deze overgangsregel betreft de toepassing van het hoofdbeginsel van de regeling inzake satellietomroep, namelijk dat de toestemming van de rechthebbenden voor een uitzending per satelliet alleen in die lid-staat moet worden verkregen waarin die uitzending plaatsvindt. Onder omstandigheden kan toepassing van de hiervoor beschreven regel in het kader van vóór de datum van inwerkingtreding van de richtlijn gesloten internationale coproductie-overeenkomsten afbreuk doen aan de waarde van de exploitatierechten van een co-producent in een andere lid-staat dan die waar de uitzending per satelliet plaatsvindt. Onder een internationale co-productie-overeenkomst wordt volgens de richtlijn verstaan een overeenkomst tussen co-producenten uit EG-lid-staten of tussen producenten uit EG-lid-staten en derde landen.

In onderdeel 19 van de considerans wordt in dit verband opgemerkt dat internationale co-productie-overeenkomsten in het verleden de uitzending per satelliet vaak niet uitdrukkelijk en specifiek als een bijzondere vorm van exploitatie hebben beschouwd; dat achter veel bestaande internationale co-productie-overeenkomsten de gedachte zit dat de co-productierechten door elke co-producent afzonderlijk en onafhankelijk worden uitgeoefend via een onderlinge verdeling van de exploitatierechten op territoriale basis; dat in het algemeen, wanneer een uitzending per satelliet met toestemming van een co-producent de waarde van de exploitatierechten van een andere co-producent aantast, die bestaande overeenkomst doorgaans in die zin moet worden uitgelegd dat voor het verlenen van toestemming door de eerste co-producent voor de uitzending per satelliet de instemming van de andere co-producent vereist is; dat de taalexclusiviteit van die andere co-producent wordt aangetast

indien de taalversie(s) van de uitzending, ook in geval van ondertiteling of nasynchronisatie, overeenkomt met de taal of talen die in ruime kring verstaan worden op het grondgebied dat bij de overeenkomst aan die andere co-producent is toegewezen. Doen de hiervoor beschreven omstandigheden zich voor dan dient voor de uitzending per satelliet de toestemming gevraagd te worden van de co-producent die krachtens de co-productie-overeenkomst recht kan doen gelden op de aan hem toegekende exclusiviteit. Het begrip «exclusiviteit» moet volgens overweging 19 in ruimere zin worden opgevat dan hiervoor beschreven, indien de uitzending per satelliet een werk betreft dat alleen uit beelden bestaat en geen dialogen of ondertitels bevat.

De hiervoor beschreven regeling is niet van toepassing wanneer een vóór 1 januari 1995 tot stand gekomen internationale co-productie-overeenkomst wel specifieke afspraken bevat over de verdeling van rechten voor satellietuitzendingen.

Artikel IV

Conform artikel 14, eerste lid, van de richtlijn, treedt het onderhavige wetsvoorstel op 1 januari 1995 in werking.

De Minister van Justitie,
A. Kosto

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur a.i.,
J. E. Andriessen

Richtlijn	Wetsvoorstel
Artikel 1	Artikel I, onderdeel A
eerste, tweede lid	Artikel I, onderdeel B, onder 1
derde lid	Artikel I, onderdeel B, onder 2
vierde lid	Artikel I, onderdeel D
zesde lid	Artikel I, onderdeel C
Artikel 2	
tweede lid	Artikel I, onderdeel C
Artikel 3	
eerste, tweede, vierde lid	Artikel II, onderdeel A
derde lid	Artikel II, onderdeel B
Artikel 4	Artikel I, onderdeel F
Artikel 6	Artikel I, onderdeel A
Artikel 7	
eerste lid	Artikel I, onderdeel E
tweede lid	Artikel II, onderdeel B, onder 2
Artikel 8	Artikel II, onderdeel A-B
Artikel 10	
leden 1-3	Artikel I, onderdeel G
	Artikel II, onderdeel B, onder 3
Artikel 13	Artikel III